

The Use of Interactive Teaching Methods in the Process Learning the *Basics of Entrepreneurship* by Future Technical Education Teachers

Liashenko Maryna

Lecturer

Dragomanov National Pedagogical University (Ukraine, Kyiv)

Abstract

This article discusses interactive teaching methods, emphasizing their important role in improving the quality of education. The author presents the kinds of active learning methods in the preparing future technical education teachers. Marked modern teaching methods and gives a summary of their content. Today, we should talk about the use of interactive methods of training, which encourage interest in the profession; promote the efficient acquisition of training material; form patterns of conduct; provide high motivation, strength, knowledge, team spirit and freedom of expression; and most importantly, contribute to the complex competences of future specialists. The author has been made to distinguish between ‘entrepreneurial experience’ and ‘entrepreneurial knowledge’. Different factors affect the entrepreneurial learning process. For instance prior knowledge and heuristics orient future technical education teachers to information cues and act to produce new knowledge on which entrepreneurs rely to recognize and exploit opportunities. Entrepreneurship competencies are likewise ambiguous, comprising a range of personal characteristics, attitudes, and skills such as problem solving, leadership, communication, self-awareness and assessment skills as well as business and managerial competencies.

Keywords: interactive teaching methods, technical education teacher, basics of entrepreneurship, bachelor, higher education.

Актуальність теми. Необхідність постійного пошуку вдосконалення модернізації освіти обумовлена швидким розвитком інформаційних технологій, процесами глобалізації економіки, інтеграцією української вищої системи освіти у світовий освітній простір. Актуальним завданням в цих умовах виступає забезпечення високого рівня освіченості студентів педагогічних вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку вчителів для нової школи. Одним із важливих рішень даного завдання є використання інтерактивних методів навчання, в основі яких особистісно-діяльнісний підхід до студента, здатних не тільки сформувати вміння та набути досвід через дії, а й розширити і поглибити знання, отримані в результаті теоретичної підготовки в більшому обсязі, ніж традиційні методи навчання.

Питання використання інтерактивних методів для посилення ефективності навчального процесу висвітлено у численних працях таких вчених як К.Баханов, В.Беспальна, М.Кларина, Т.Кравченко, О.Пометун, Я.Пироженко, Т.Туркот, І.Якиманської та ін. Проте не дослідженою залишається проблема застосування інтерактивних методів навчання для формування фахової компетентності з основ підприємництва у майбутніх учителів трудового навчання і технологій.

Виклад основного матеріалу. У попередніх дослідженнях нами було теоретично обґрунтовано та розроблено модель формування фахової компетентності з основ підприємництва у майбутніх учителів технологій, яка ґрунтується на використанні компетентнісного та особистісно-діяльнісного підходів. Важливим компонентом реалізації технології формування фахової компетентності з основ підприємництва у майбутніх фахівців технологічної освіти є використання інтерактивних методів навчання у процесі вивчення спецкурсу «Основи підприємництва», що орієнтовані на підвищення активності та розвиток практичних навичок студентів [3, с. 91–102].

Вперше термін інтерактивна педагогіка ввів у 1975 р. німецький дослідник Ганс Фріц. «Інтерактивний» походить від англійського «interact» («inter» – «взаємний», «act» – «діяти»). Отже, інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Існують різні трактування поняття «інтерактивні методи навчання», але всі вони засновані на реалізації взаємодії студентів з викладачем і студентів між собою. Коротко зупинимося на деяких з інтерактивних методів.

Інтерактивна *міні-лекція* є однією з ефективних форм подачі матеріалу з основ підприємництва, так як дає можливість викладачу за 10–15 хв. донести інформаційне повідомлення на конкретно поставлену тему, а саме постановка проблеми – створення проблемної ситуації – вирішення лекційної проблеми. При викладанні спец курсу «Основи підприємництва» доцільно застосовувати міні-лекцію, використовуючи принцип наочності: схеми, таблиці, малюнки, відеозаписи, щоб підсилити контакт зі студентами.

Одним із дієвих інтерактивних методів при вивченні основ підприємництва майбутніми вчителями технологій є *«мозковий штурм»*, який використовується для вирішення творчих задач. Даний метод має два етапи: генерування ідей та прийняття рішень. Під час мозкового штурму відбувається стимулювання творчої активності

студентів, що призводить до появи цікавих неординарних ідей вирішення проблеми поставленої викладачем.

Доцільно також на заняттях з основ підприємництва використовувати *рольову гру* – це інтерактивний метод, який дозволяє навчатися на власному досвіді. Тобто це можливість студенту представити себе в різних ситуаціях, змодельовати свою поведінку залежно від взятої на себе ролі. Цей метод близький до методу аналізу конкретних ситуацій і методу ділової гри.

При формуванні практичних умінь і навиків з основ підприємництва пропонуємо використовувати *метод кейсів (метод Case Study)*. Це метод колективного навчання, відповідно студенти працюють в групах та підгрупах, відбувається постійний обмін інформацією. Отримавши теоретичні знання з різних тем спец курсу «Основи підприємництва», студенти у процесі вирішення запропонованих кейсів, які ґрунтуються на реальних подіях, що відбулися у сфері підприємницької діяльності, розвивають свої комунікативні, аналітичні, дослідницькі, творчі навички, а також уміння приймати управлінські рішення.

Для розвитку критичного мислення, відстоювання власної позиції та свої думки, поглиблення знань з обговорюваної проблеми, формування підприємницької культури обговорення спірних питань під час семінарських занять з спецкурсу «Основи підприємництва» необхідно використовувати такий інтерактивний метод як *дискусія*.

Великого значення у процесі формування фахової компетентності з основ підприємництва у майбутніх вчителів технологій ми надаємо *методу проєктів*. Метод проєктів – це спосіб організації самостійної діяльності студентів щодо досягнення певного результату. Даний метод орієнтований на інтерес, на творчу самореалізацію особистості, розвиток її інтелектуальних і фізичних можливостей, вольових якостей і творчих здібностей в діяльності з вирішення будь-якої проблеми, яка цікавить студента [2, с. 70]. Використання даного методу при вивченні основ підприємництва орієнтує студента на результат (продукт проєкту), що можна використати у подальшій реальній діяльності, а

отже комерціалізувати. У табл. 1 наведено інтерактивні методи навчання, які застосовувалися у процесі вивчення курсу «Основи підприємництва» бакалаврам технологічної освіти.

**Використання інтерактивних методів навчання у процесі вивчення
курсу «Основи підприємництва»**

№1	Тема заняття	Інтерактивні методи навчання	Приклад
1	Економічна сутність підприємництва	Міні-лекція	Сутність феноменів «підприємство», «підприємець», «підприємливість»
2	Основні організаційно-правові форми підприємництва	Кейс-метод	Вибір організаційно-правової форми майбутнього підприємства для отримання максимального прибутку
3	Технологія заснування власної справи	Мозковий штурм Рольові ігри та моделювання	Пошук ідеї для бізнесу Імітація реєстрації бізнесу
4	Підприємницькі ризики	Дискусія	Ризики відкриття малого підприємства в Україні?
5	Менеджмент підприємницької діяльності	Ділова гра	Віртуальне підприємство за допомогою програмного засобу «Парус: Менеджмент та маркетинг»
6	Бізнес-планування у підприємницькій діяльності	Метод проєктів	Розробка макета бізнес-плану: економічні вимоги до виготовлення виробу
7	Загальні основи маркетингу у підприємстві	Міні-лекція Мозковий штурм	Вивчення основних понять маркетингу (схема) Пошук ідеї для назви продукту чи компанії

У контексті сказаного зазначимо, що слід поєднувати взаємонавчання з іншими методами роботи – самостійним пошуком, традиційними методами. Наголосимо – неможливо побудувати весь процес навчання виключно на інтерактивних методах. Це один з багатьох прийомів, які допомагають досягнути мети і приносять результат тільки в поєднанні з іншими методами роботи [3; 4; 5; 6].

Висновки. Отже, застосування інтерактивних методів навчання у процесі вивчення майбутніми учителями трудового навчання і технологій спецкурсу «Основи

підприємництва» сприятиме: швидкому засвоєнню знань, підвищенню пізнавальної активності та мотивації студентів, формуванню уміння приймати управлінські рішення, «перетворення ідеї в дію».

References

1. Akimova N.S., Bezpalova O.O. *Dialoh yak metod interaktyvnoyi vzayemodiyi vykladacha ta studentiv u protsesi navchannya* [Dialogue as a method of interactive communication of teacher and students in the learning process] // VIII Vseukr. nauk.-metod. konf., 23 veresnya 2010 r. – Kharkiv : Vyd-vo KhDUKKhT, 2010. – S. 23–24.

2. Humenyuk T.B. *Realizatsiya metodu proektiv u protsesi pidhotovky maybutnikh uchyteliv tekhnolohiy* [Implementation of the project method in the process of preparing future Technology teachers] / Naukovyy chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriya 5. Pedahohichni nauky: realiyi ta perspektyvy. Issue 31 : zb. taук. pr. – K. : Vyd-vo NPU imeni M.P. Drahomanova, 2012. – С. 69–76.

3. Lyashenko M.Yu. *Tekhnolohiya formuvannya fakhovoyi kompetentnosti uchyteliv trudovoho navchannya i tekhnolohiy z osnov pidpryyemnytstva* [The Technology of Formation of Professional Competence in the Technical Education Teachers] // Innovative processes in education : Collective monograph. – AMEET Sp. z o.o., Lodz, Poland, 2017. – P. 91–102.

4. Pet'ko L.V. *Pidgotovka novogo pedagoga-ekonomista – vykyk suchasnij pedagogichnij universytets'kij osviti (na prykladi stvorennja novyh navchal'nyh program z inozemnoi' moyi za fahom zi special'nosti 6.030601 «Menedzhment (upravlinnja personalom)»* [The preparation of a future teacher in economics as a claim for modern higher school pedagogical education (by way the illustration of the new study programs in specialty 6.030601 «Management» of the discipline «Foreign language in professional sphere») / Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Vyp. 27. Serija: Filosofija, pedagogika, psykhologija: zb. nauk. prac'. – K. : Vyd-vo NPU imeni M.P.Drahomanova, 2013. – S. 95–101.

5. Pet'ko L.V. *Inozazychnoe obuchenie budushhiv menedzherov obrazovatel'noj sfery v uslovijah universitetskoj podgotovki* [Foreign language preparation of future managers of educational institutions in the term of university education] // Innovacii v obrazovanii : nauchno-metodicheskij zhurnal. – M. : Sovremennaja gumanitarnaja akademija, 2013. – № 12. – S. 36–45.

6. Pometun O.I., Pirozhenko L.V. *Suchasnij urok. Interaktivni tehnologii navchannya* [The modern lesson. Interactive learning technologies] : nauk. metod. posib. – K. : V-vo A.S.K., 2004. – 192 s.

7. Turkot T.I. *Pedahohika vyshchoyi shkoly* [The pedagogy of high school]: navch. posib. dlya studentiv vyshchych navch. zakl.. – K. : Kondor, 2011. – 628 s.

Translation of the Title, Abstract and References to the Author's Language

УДК 378.011.3-051:62/69

Ляшенко Марина. Використання інтерактивних методів навчання у процесі вивчення основ підприємництва майбутніми вчителями технологій

У статті розглядаються інтерактивні методи навчання як важливий компонент реалізації технології формування фахової компетентності з основ підприємництва у

майбутніх учителів трудового навчання і технологій, а саме міні-лекція, мозковий штурм, рольову гра, метод кейсів, дискусію, метод проектів, які засновані на взаємодії студентів з викладачем і студентів між собою. Автор наголошує на великому значенні методу проектів у процесі формування фахової компетентності з основ підприємництва у майбутніх вчителів трудового навчання і технологій, що орієнтує студента на результат. Наводяться приклади використання інтерактивних методів навчання у процесі вивчення двох змістовних модулів курсу «Основи підприємництва» бакалаврами технологічної освіти, які ґрунтуються на вирішенні реальних проблем. З'ясовано, що в освітньому процесі такі методичні інновації як інтерактивні методи сприяють швидкому засвоєнню знань студентів з основ підприємництва, підвищенню їх пізнавальної активності та мотивації, формуванню умінь приймати управлінські рішення, реалізації творчих здібностей через систему «перетворення ідеї в дію», створюються умови для розвитку креативного мислення та практичних навиків студентів необхідних їм для майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, вчитель технологій, фахова компетентність з основ підприємництва, основи підприємництва, бакалавр, вища освіта

Література

1. Акімова Н.С. Діалог як метод інтерактивної взаємодії викладача та студентів у процесі навчання / Н.С.Акімова, О.О.Безпалова // VIII Всеукр. наук.-метод. конф., 23 вересня 2010 р. – Харків : Вид-во ХДУХТ, 2010. – С. 23–24.

2. Гуменюк Т.Б. Реалізація методу проектів у процесі підготовки майбутніх учителів технологій / Т.Б. Гуменюк / Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. пр. – Вип. 31. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – С. 69–76.

3. Ляшенко М.Ю. Технологія формування фахової компетентності учителів трудового навчання і технологій з основ підприємництва / М.Ю.Ляшенко // Innovative processes in education : Collective monograph. – AMEET Sp. z o.o., Lodz, Poland, 2017. – P. 91–102.

4. Петько Л.В. Підготовка нового педагога-економіста – виклик сучасній педагогічній університетській освіті (на прикладі створення нових навчальних програм з іноземної мови за фахом зі спеціальності 6.030601 «Менеджмент (управління персоналом)» / Л.В. Петько // Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 27. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: зб. наук. пр. – К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. – С. 95–101. **URI** <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7832>

5. Петько Л.В. Иноязычное обучение будущих менеджеров образовательной сферы в условиях университетской подготовки // Инновации в образовании : научно-метод. журнал.. – М. : Современная гуманитарная академия, 2013. – № 12. – С. 36–45.

URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7868>

6. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук. метод. посіб. / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. – К.: Вид-во А.С.К., 2004. – 192 с.

7. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.